

6.5. კომერციული ბანკის მოზიდული სახსრები

კომერციული ბანკის მოზიდული სახსრები ორ ნაწილად იყოფა: დეპოზიტური და არადეპოზიტური.

სამეცნიერო თუ პოპულარულ ლიტერატურაში ტერმინები – „ანაბარი“ და „დეპოზიტი“ თანაბარი წარმატებით გამოიყენება, უფრო მეტიც, ხშირად გვხვდება მათი კომბინაცია – „საბანკო ანაბარი (დეპოზიტი)“. რიგით მოქალაქეს უჭირს, გაარკვიოს, რატომ სთავაზობს ზოგიერთი ბანკი საანაბრო, ზოგი კი სადეპოზიტო პროდუქტებს და არის თუ არა მათ შორის რაიმე სხვაობა.

საბანკო პრაქტიკაში გავრცელებული შეხედულებით, საბანკო ანაბარი არის უფრო ვიწრო ცნება, ხოლო დეპოზიტი – უფრო ფართო, რომელიც ანაბრის გარდა, მოიცავს გადახდის სხვა საშუალებებსაც (მაგალითად, ფასიან ქალაქ-დებს). თუმცა, აქაც გარკვეული ტენდენცია არსებობს: ტრადიციულად, დეპოზიტებს იყენებენ უფრო ზოგადი გაგებით, ხოლო ანაბარს – მხოლოდ ფიზიკური პირების ვადიანი დეპოზიტების აღსანიშნავად. პოსტსაბჭოთა სივრცის ზოგიერთ ქვეყანაში ანაბრები გულისხმობს ფიზიკური პირების ფულად შენატანს, ხოლო დეპოზიტები – იურიდიული პირების ფულად სახსრებს ბანკებში. სწორედ ამიტომაც საბანკო წრეებში ტერმინები – „ანაბარი“ და „დეპოზიტი“ სინონიმებად გამოიყენება.

თანამედროვე საქართველოს დამოუკიდებელი საბანკო სისტემის ისტორიაში აღნიშნულმა ტერმინებმა გარკვეული ევოლუცია განიცადეს, რაც კარგად ჩანს „ეროვნული ბანკის შესახებ“ ორგანულ კანონში მათი განმარტებისას:

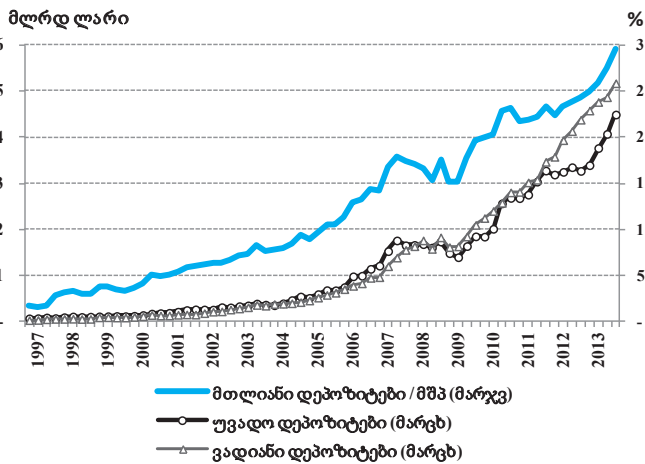
- „დეპოზიტი“ – ანაბარი საბანკო დანესებულებაში (1995 წლის 23 ივნისი);
- „დეპოზიტი“ – კომერციულ ბანკში პირის მიერ შეტანილი ანაბარი ან გადახდის სხვა საშუალებები (31.10.2001);
- „დეპოზიტი“ – კომერციულ ბანკში პირის მიერ შეტანილი ფულადი სახსრები ან გადახდის სხვა საშუალებები, რომლებზედაც საკუთრების უფლებას იძენს კომერციული ბანკი (14.03.2008);
- „დეპოზიტი“ – კომერციულ ბანკში პირის მიერ შეტანილი ფულადი სახსრები ან გადახდის სხვა საშუალებები, რომლებზედაც საკუთრების უფლებას იძენს კომერციული ბანკი. ელექტრონული ფულის სანაცვლოდ მიღებული სახსრები არ არის დეპოზიტი (25.05.2012).

როგორც ვხედავთ, „ანაბრის“ შედარებით ვიწრო გაგება საკანონმდებლო დონეზე თანდათან ჩანაცვლებულ იქნა „დეპოზიტის“ უფრო ფართო შინაარსით. აღნიშნული ტენდენციის დამადასტურებელია ისიც, რომ საქართველოში 2000 წლამდე მოქმედი საბანკო ანგარიშთა გეგმის მიხედვით, გამოყენებულია ტერმინი „ანაბარი“, ახალი ანგარიშთა გეგმით კი – მთლიანად შეიცვალა „დეპოზიტებით“. მიუხედავად ამისა, საქართველოს სამოქალაქო კოდექსი დღემდე იყენებს ტერმინს „ანაბარი“, ხოლო ამ ანგარიშის მფლობელი, ტრადიციულად, „მეანაბრედ“ მოიხსენიება.

უფრო მეტიც, საქართველოს ეროვნული ბანკის მიერ 2011 წლის 7 აპრილს დამტკიცებული „საბანკო დანესებულებებში ანგარიშების გახსნის და უცხოურ ვალუტაში ოპერაციების წარმოების შესახებ ინსტრუქციის“ თანახმად, მოცემულია დეპოზიტის შემდეგი განმარტება: „დეპოზიტი (ანაბარი) – სადეპოზიტო ანგარიშზე განთავსებული ფულადი სახსრები, რომელზეც საკუთრების უფლებას იძენს კომერციული ბანკი“.

დეპოზიტური ოპერაციები ერთ-ერთ უძველეს და ტრადიციულ საბანკო საქმიანობის სახეობას მიეკუთვნებიან: მათი საშუალებით ხდება კომერციული ბანკების რესურსების უმეტესი ნაწილის ფორმირება. კიდევ ერთი მნიშვნელოვანი მომენტი, რაც არაერთხელ აღგვინიშნავს: სწორედ დეპოზიტები, მობილიზებული კომერციული ბანკების მიერ მათთვის მინიჭებული ექსკლუზიური უფლებით, არის ცენტრალური ბანკების მხრიდან საბანკო სექტორის მკაცრი რეგულაციისა და ზედამხედველობის მთავარი მიზეზი. ალბათ უპრიანი იქნება, კიდევ ერთხელ გავისხენოთ, რომ კანონით „კომერციული ბანკების საქმიანობის შესახებ“, ტერმინი „კომერციული ბანკი“ განმარტებულია, როგორც „საქართველოს ეროვნული ბანკის მიერ ლიცენზირებული იურიდიული პირი, რომელიც იღებს დეპოზიტებს და მათი გამოყენებით თავისი სახელით ახორციელებს საქართველოს კანონმდებლობით განსაზღვრულ საბანკო საქმიანობას“. ამავე კანონის მიხედვით: „არავის არა აქვს უფლება, მოიზიდოს დეპოზიტები და მათი გამოყენებით თავისი სახელით გასცეს კრედიტები ეროვნული ბანკის მიერ გაცემული ლიცენზიის გარეშე“.

სწორედ ამიტომ, საზოგადოების, განსაკუთრებით კი – ფიზიკური პირების, მხრიდან საბანკო სისტემისადმი ნდობის ხარისხის შესაფასებლად ექსპერტების მიერ ბანკებში განთავსებული დეპოზიტების მოცულობა და დინამიკა გამოიყენება. ამ მხრივ კარგ ინდიკატორად ითვლება დეპოზიტების მოცულობის მშპ-თან შეფარდების მაჩვენებლის დონე და მისი დინამიკა. ქვემოთ მოცემულია საქართველოში ამ მიმართულებით ბოლო წლებში განვითარებული ტენდენციების სურათი (ნახ. №6.3.).

ნახ. №6.3. საქართველოს საბანკო სისტემის დეპოზიტების კვარტალური დინამიკა და შედარება მშპ-თან (2002-2013)

როგორც ვხედავთ, ბოლო წლების დინამიკა საკმაოდ დამაჯერებელია როგორც რაოდენობრივი, ისე ხარისხობრივი მაჩვენებლებით. 2001 წლის ბოლოდან 2013 წლის ექვსი თვის მდგომარეობამდე დეპოზიტების მოცულობის

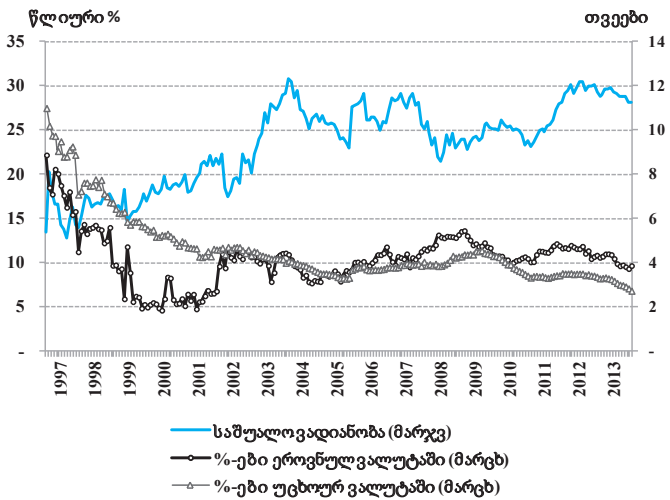
შეფარდება მშპ-თან 6.3%-დან 26.0%-მდე გაიზარდა. ზრდა მართლაც მნიშვნელოვანია, თუმცა, ისიც გასათვალისწინებელია, რომ განვითარებულ ქვეყნებში ეს მაჩვენებელი 100%-ს აღემატება, ხოლო ზოგან 200%-ს აჭარბებს.

თუ უფრო ღრმად გავაანალიზებთ საქართველოს საბანკო სისტემის დეპოზიტების ბაზარზე მიმდინარე პროცესებს (ნახ. №6.4.), ადვილი შესამჩნევია ორი დადებითი ტენდენცია: საშუალო ვადიანობის ზრდა და საპროცენტო განაკვეთების შემცირება, თუმცა, ეს ტენდენციები მაინც არასახარბიელოა, ვინაიდან ისინი პირდაპირ უჩვენებენ თანამედროვე საქართველოს ეკონომიკის განვითარების არცთუ მაღალ დონეს და უშუალო გავლენას ახდენენ კრედიტის ფასზე ქვეყანაში.

არასაბანკო დეპოზიტების კლასიფიკაცია მრავალი ნიშნითაა შესაძლებელი, მათ შორის: მფლობელების მიხედვით, ვალუტების მიხედვით, ვადიანობის მიხედვით და სხვ.

მფლობელების მიხედვით განასხვავებენ ფიზიკური და იურიდიული პირების დეპოზიტებს, ხოლო თითოეული მათგანი იყოფა რეზიდენტებისა და არარეზიდენტების დეპოზიტებად. არარეზიდენტების დეპოზიტების წილი მთლიან დეპოზიტებში საქართველოში ბოლო პერიოდში იზრდებოდა და 2013 წლის ივნისის ბოლოსათვის 25%-ს გადააჭარბა.

ვალუტების მიხედვით გვაქვს დეპოზიტები ეროვნულ და უცხოურ ვალუტაში. საქართველოში საბანკო სისტემის ერთ-ერთ პრობლემურ საკითხად ითვლება დოლარიზაციის მაღალი დონე. დოლარიზაცია – ესაა უცხოური ვალუტით დენომინირებული დეპოზიტების მოცულობის შეფარდება სადეპოზიტო ვალდებულებების საერთო მოცულობასთან. დეპოზიტების დოლარიზაციის მაჩვენებელი საქართველოში ბოლო წლების განმავლობაში 60%-65%-ის ფარგლებშია. უფრო დეტალური ანალიზით, უცხოურ ვალუტაში განთავსებული დეპოზიტების 80% აშშ დოლარზე მოდის, 17% – ევროზე, 2% – ფუნტ სტერლინგზე, ხოლო 1% – დანარჩენ ვალუტაზე.

ნახ. №6.4. საქართველოს საბანკო სისტემის ვადიანი დეპოზიტების ყოველთვიური საშუალო საპროცენტო განაკვეთები და ვადიანობა (1997-2013)

ვადიანობის მიხედვით გვაქვს დეპოზიტების ორი ძირითადი ტიპი: უვადო (მიმდინარე ანგარიშები და მოთხოვნამდე დეპოზიტები) და ვადიანი დეპოზიტები. განვმარტოთ ისინი ქართული კანონმდებლობის მიხედვით:

- **მიმდინარე ანგარიში** — საბანკო ანგარიში, რომელზეც აღირიცხება პირის ფულადი სახსრები და რომელსაც განკარგავს კლიენტი გადახდების განსახორციელებლად ან სხვა მიზნით (მოიცავს საბარათე ანგარიშებსაც);
- **მოთხოვნამდე დეპოზიტი (ანაბარი)** – სადეპოზიტო (საანაბრო) ანგარიშზე განთავსებული ფულადი სახსრები, რომლებსაც ბანკი არიცხავს პროცენტს და რომელზეც თანხის განთავსება და გატანა შესაძლებელია ნებისმიერ დროს ბანკის წინასწარი შეტყობინების გარეშე;
- **ვადიანი დეპოზიტი (ანაბარი)** – სადეპოზიტო (საანაბრო) ანგარიშზე წინასწარ განსაზღვრული ვადით განთავსებული ფულადი სახსრები, რომლებსაც ბანკი არიცხავს პროცენტს და რომელთა გატანა შესაძლებელია ხელშეკრულებით გათვალისწინებულ ვადაში.

თავის მხრივ, ვადიანი დეპოზიტების კლასიფიკაცია ხდება გარკვეული ვადის დიაპაზონების მიხედვით. საქართველოში მოქმედ კომერციულ ბანკებში განთავსებული დეპოზიტების სტრუქტურა, როგორც მფლობელების, ისე ვალუტებისა და ვადიანობის მიხედვით, მოცემულია ქვემოთ (ცხრ. №6.5.):

ცხრ. №6.5. საქართველოს საბანკო სისტემის დეპოზიტური სახსრების სტრუქტურა ვადიანობის მიხედვით (31.12.2013)

№	დეპოზიტები	ეროვნულ ვალუტაში		უცხოურ ვალუტაში		სულ
		ფიზ. პირები	იურ. პირები	ფიზ. პირები	იურ. პირები	
1.	სულ დეპოზიტები	12.2 %	27.6 %	34.6 %	25.5 %	100 %
1.1.	მიმდინარე ანგარიშები	1.5 %	21.0 %	1.7 %	10.4 %	35 %
1.2.	დეპოზიტები მოთხოვნამდე	4.9 %	2.7 %	9.8 %	3.8 %	21 %
1.3.	ვადიანი დეპოზიტები	5.8 %	3.9 %	23.2 %	11.3 %	44 %
1.3.1.	1 თვემდე	0.0 %	0.8 %	0.1 %	1.0 %	2 %
1.3.2.	1-3 თვემდე	0.3 %	0.3 %	1.3 %	0.5 %	2 %
1.3.3.	3-6 თვემდე	0.4 %	0.9 %	1.5 %	1.0 %	4 %
1.3.4.	6-12 თვემდე	2.6 %	1.5 %	11.1 %	4.4 %	20 %
1.3.5.	1 წელზე მეტი	2.4 %	0.4 %	9.2 %	4.5 %	17 %

ცალკეული ბანკების მიერ საზოგადოებისათვის შეთავაზებული დეპოზიტების ტიპები თითქმის ერთნაირია და მათი შეთავაზება ხდება როგორც იურიდიული, ისე ფიზიკური პირებისათვის. განვიხილოთ ტიპური სადეპოზიტო პროდუქტები, რომელთა შეთავაზება ხდება საქართველოში მოქმედი კომერციული ბანკების მიერ. დავყოთ ისინი ორ მთავარ ნაწილად: უვადო ანგარიშები და ვადიანი ანგარიშები.

უვადო ანგარიშებში შედის მიმდინარე ანგარიშები, მოთხოვნამდე და შემნახველი დეპოზიტები:

- **მიმდინარე ანგარიშებით** სარგებლობენ როგორც იურიდიული, ისე ფიზიკური პირები, თუმცა, ისინი მაინც იურიდიული პირების ანგარიშებად „ითვლება“, ვინაიდან მათი მემკვიდრით ახდენენ ბიზნესსაქმი-

ანობის წარმართვას. ეს არის კლიენტის საბანკო ანგარიში, რომელიც იხსნება უვადოდ და გამოიყენება საბანკო ოპერაციების საწარმოებლად, როგორებიცაა: თანხის შეტანა, გატანა, გადარიცხვა, ჩარიცხვა და კონვერტაცია. როგორც წესი, მიმდინარე ანგარიშებზე არ ხდება ბანკის მიერ პროცენტის დარიცხვა, თავიანთი არასტაბილურობიდან გამომდინარე, თუმცა, კორპორაციულ კლიენტებთან დაკავშირებით ბანკები დიდ დათმობებზე მიდიან და მათ მიმდინარე ანგარიშებზე ან მის შეუმცირებად ნაშთზე ხდება საკმაოდ მაღალი პროცენტის დარიცხვა. რა თქმა უნდა, აღნიშნული მოტივირებულია კომერციული ბანკების ინტერესებით, ვინაიდან კორპორაციული კლიენტების რესურსების გარდა. ეძლევათ მეტად ხელსაყრელი შესაძლებლობა, შესთავაზონ მათ სხვა პროდუქტები (ბიზნესსესხები, დოკუმენტური ოპერაციები, ინკასაცია, პლასტიკური ბარათები, ოვერდრაფტები, სამომხმარებლო სესხები თანამშრომლებისათვის და ა.შ.). საქართველოს საბანკო სისტემაში 2013 ბოლოსათვის მიმდინარე ანგარიშებზე მობილიზებული იყო 3,6 მლრდ ლარი, ანუ მთლიანი დეპოზიტების 35%;

- **მოთხოვნამდე დეპოზიტი** იძლევა დანაზოგის გაკეთების შესაძლებლობას. მასზე თანხის შეტანა და გატანა არ არის შეზღუდული და არ ითვალისწინებს თავდაპირველ მინიმალურ ოდენობას. მოთხოვნამდე დეპოზიტებზე საპროცენტო სარგებელი ერიცხება, მაგრამ იგი ნაკლებია სხვა ტიპის დეპოზიტებთან შედარებით, საქართველში ამ ტიპის დეპოზიტებს ერიცხება, როგორც წესი, წლიური 2% ლარში და 1% – უცხოურ ვალუტაში;
- **შემნახველი დეპოზიტები** არის უვადო სახეობის დეპოზიტი, რომელსაც ერიცხება გარკვეული საპროცენტო სარგებელი. მოთხოვნამდე დეპოზიტისაგან განსხვავებით, შემნახველი ანაბარის გახსნის მოთხოვნაა მინიმალური პირველადი შენატანი. საქართველში ამ ტიპის დეპოზიტებს ერიცხება როგორც წესი, წლიური 4%-5% ლარში და 2%-3% – უცხოურ ვალუტაში.

საქართველოს საბანკო სისტემაში 2013 წლის ბოლოს მოთხოვნამდე და შემნახველი დეპოზიტების სახით მობილიზებული იყო 2,2 მლრდ ლარი, ანუ მთლიანი დეპოზიტების 21%.

ვადიანი ანგარიშები წარმოადგენს კომერციული ბანკების დეპოზიტური სახსრების ფორმირების მთავარ წყაროს. ვადიანი დეპოზიტების ჩამონათვალი შედარებით მრავალფეროვანია, ამიტომ ქართული ბანკების მიერ ხდება შემდეგი პროდუქტების შეთავაზება: „კლასიკური“ ვადიანი დეპოზიტი, ზრდადი ვადიანი დეპოზიტი, საბავშვო დეპოზიტი და სადეპოზიტო სერტიფიკატები. დავახასიათოთ მოკლედ თითოეული მათგანი:

- **კლასიკური ვადიანი დეპოზიტი (ანაბარი)** არის კლიენტის მიერ კომერციულ ბანკში კონკრეტული ვადით განთავსებული თანხა, რომელსაც ერიცხება ფიქსირებული საპროცენტო განაკვეთი. იგი იხსნება კონკრეტული ვადითა და კონკრეტული თანხით და ხელშეკრულების მოქმედების პერიოდში შეუძლებელია თანხის დამატება ან მოკლება. საქართველოში ვადიანი დეპოზიტების ვადიანობა 3-დან 24 თვემდე მერყეობს. ჩვეულებრივ, ვადიან დეპოზიტებზე საპროცენტო განაკვეთები უფრო მაღალია სხვა ტიპის დეპოზიტებთან შედარებით. გარდა ამისა, რაც უფრო დიდია დეპოზიტის ვადა, მით მეტია საპ-

როცენტო განაკვეთი (ცხრ. №6.6). ხელშეკრულების ვადამდე შეწყვეტის შემთხვევაში კლიენტს ერიცხება ხელშეკრულებით განსაზღვრულ საპროცენტო სარგებელზე დაბალი განაკვეთი (მოთხოვნამდე დეპოზიტის შესაბამისი);

- **ზრდადი ვადიანი დეპოზიტი (ანაბარი)** წარმოადგენს კლასიკური ვადიანი დეპოზიტის ნაირსახეობას, რომელიც იხსნება კონკრეტული ვადითა და ფიქსირებული საპროცენტო განაკვეთით, იმ განსხვავებით, რომ კლიენტს საშუალება აქვს დაამატოს თანხა ძირითად შენატანს. ეს ანაბარი წარმოადგენს „ყულაბის“ ტიპის დეპოზიტს და დანაზოგის ეტაპობრივად გაკეთების შესაძლებლობას იძლევა. როგორც წესი, ამ ანაბრით სარგებლობენ ე. წ. „წვრილი მენაბრეები“. ყოველ დამატებულ თანხაზე ბანკი არიცხავს იმ საპროცენტო განაკვეთით, რომელიც შეესაბამება პერიოდს მორიგი შენატანის გაკეთებიდან ანაბრის დაფარვის ვადამდე. საქართველოში ამ ტიპის დეპოზიტების ვადიანობაც 3-დან 24 თვემდე მერყეობს;
- **საბავშვო დეპოზიტი (ანაბარი)** არის ტიპური კლასიკური ვადიანი დეპოზიტი, იმ განსხვავებით, რომ მისი ვადაა მინიმუმ 2, ხოლო მაქსიმუმ 18 წელი. ანაბარი იხსნება ბავშვის სახელზე მისი სრულწლოვანების ასაკის მიღწევამდე. სხვა ანაბრებთან შედარებით, საბავშვო ანაბარს ერიცხება მაღალი საპროცენტო განაკვეთი, თუმცა, ეს პროცენტი, როგორც წესი, ყოველწლიურად იცვლება და შეესაბამება კონკრეტულ ბანკში იმ დროისათვის არსებულ ერთწლიანი ანაბრის საპროცენტო განაკვეთს. პროცენტის დარიცხვა ხდება რთული პროცენტით, ანუ წელიწადში ერთხელ წლიურად დარიცხული პროცენტის თანხა კაპიტალიზდება (ემატება ძირითად თანხას);
- **სადეპოზიტო სერტიფიკატები** – ესაა ახალი პროდუქტი საქართველოს საბანკო სივრცეში. იგი რეგულირდება საქართველოს ეროვნული ბანკის 2012 წლის 3 მაისს დამტკიცებული „კომერციული ბანკების სტანდარტული სადეპოზიტო სერტიფიკატების დებულებით“. სადეპოზიტო სერტიფიკატი არის საბანკო დეპოზიტი (ანაბარი), რომელიც წარმოადგენს ბანკის ვალდებულებას, სერტიფიკატის მფლობელს გადაუხადოს სერტიფიკატის პირობით გათვალისწინებული თანხა დათქმულ დღეს. სადეპოზიტო სერტიფიკატი არის სტანდარტული (ლარში დენომინირებული) და არასტანდარტული (უცხოურ ვალუტაში დენომინირებული) და, საბანკო დეპოზიტისაგან განსხვავებით, ხასიათდება რიგი თავისებურებებით:
 - სადეპოზიტო სერტიფიკატი იყიდება ნომინალურ ღირებულებაზე ნაკლებ ფასად (დისკონტით), ხოლო იფარება სერტიფიკატის ნომინალური ღირებულების მიხედვით (ნომინალით). სხვაობა ნომინალსა და ყიდვის ღირებულებას შორის წარმოადგენს კლიენტის საპროცენტო შემოსავალს;
 - საბანკო დეპოზიტისაგან განსხვავებით, სადეპოზიტო სერტიფიკატის მფლობელს უფლება აქვს გაასხვისოს სერტიფიკატი მისი ვადის გასვლამდე ნებისმიერ დღეს. დაუშვებელია სერტიფიკატის ნაწილობრივ გასხვისება;
 - ბანკი არ არის ვალდებული, ვადაზე ადრე გამოსყიდოს სადეპოზიტო სერტიფიკატი, განსხვავებით ვადიანი დეპოზიტისაგან, რომლის ვა-

დიანობის მიუხედავად, ბანკი აბრუნებს მას მოთხოვნის შესაბამისად (დარიცხული პროცენტების გამოქვითვით);

- ზემოაღნიშნულ მიზეზთა გამო, სადეპოზიტო სერტიფიკატებს ერიცხებათ უფრო მაღალი საპროცენტო განაკვეთი, ვიდრე იმავე ვადით გახსნილ ვადიან დეპოზიტებს.

ცხრ. №6.6. საქართველოს საბანკო სისტემის ვადიანი დეპოზიტების საშუალო საპროცენტო განაკვეთები (31.12.2013)

№	დეპოზიტები	ეროვნულ ვალუტაში			უცხოურ ვალუტაში		
		სულ	ფიზ. პირები	იურ. პირები	სულ	ფიზ. პირები	იურ. პირები
1.	ვადიანი დეპოზიტები	9.7	11.7	6.7	6.8	6.9	6.7
1.1.	1 თვემდე	4.4	6.0	4.4	2.4	2.7	2.4
1.2.	1-3 თვემდე	7.0	8.8	5.2	3.4	3.5	3.3
1.3.	3-6 თვემდე	6.8	7.9	6.3	4.0	4.2	3.7
1.4.	6-12 თვემდე	10.1	11.6	7.5	6.6	6.6	6.8
1.5.	1 წელზე მეტი	12.4	12.7	10.5	8.4	8.2	8.6

საქართველოს საბანკო სისტემაში 2013 წლის ბოლოს ვადიანი დეპოზიტების სახით მობილიზებული იყო 4,5 მლრდ ლარი, ანუ მთლიანი დეპოზიტების 44%, რომელთა შორის 6 თვეზე მეტი ვადით მიღებული დეპოზიტები 36%-ს შეადგენდა.

რაც შეეხება კომერციული ბანკების მიერ მოზიდული სახსრების მეორე შემადგენელს, არადეპოზიტურ სახსრებს, აქ შედის სახსრების მიღება ქვეყნის ცენტრალური ბანკიდან, ბანკთაშორისი კრედიტები და დეპოზიტები, სხვა საფინანსო ინსტიტუტების სახსრები, საკუთარი სავალო ვალდებულებების ემისია. აღნიშნული ინსტრუმენტები ამ თავის მეორე პარაგრაფში იქნა განხილული და მასზე აღარ შევჩერდებით.

საკონტროლო კითხვები:

1. რა არის ბანკის პასიური ოპერაციების არსი?
2. კომერციული ბანკის პასიური ოპერაციების რომელი ტიპები იცით?